

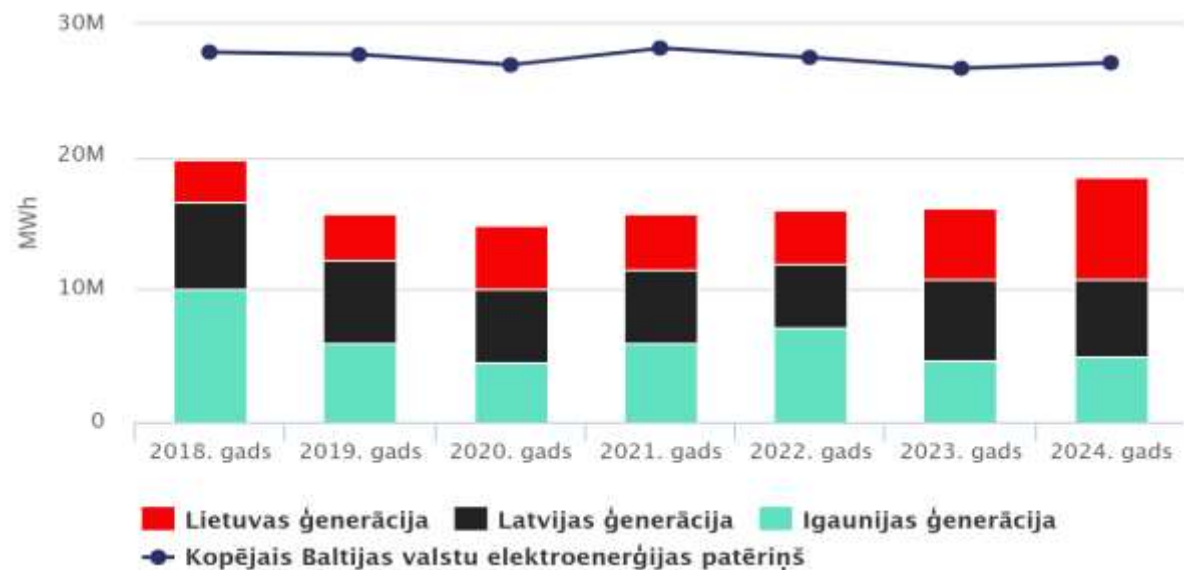
Vējš – Latvijas ekonomikas izaugsmes dzinējspēks

Lauris Baltiņš

05.06.2025.

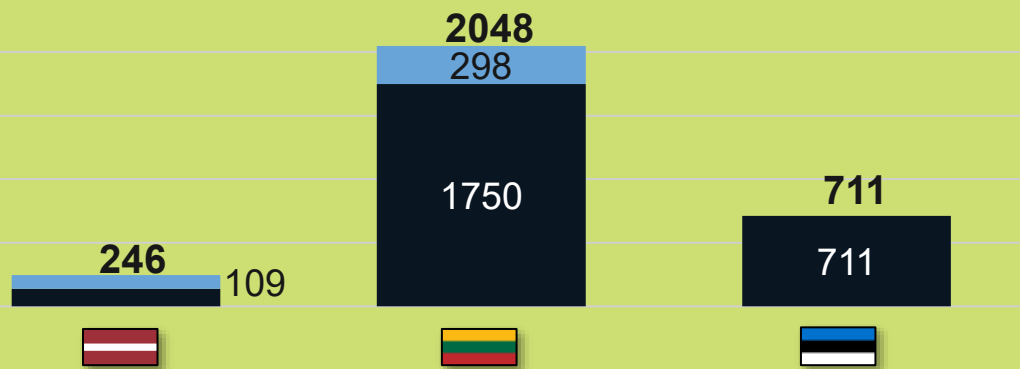

Baltija - elektroenerģijas importētāja, taču mūsu dienvidu kaimiņi pakāpeniski dzēš negatīvo saldo

Secinājumi

- Baltija ir neto importētāja
- Kāpjot dabasgāzes cenai un krītoties degslānekļa apjomiem, negatīvais saldo auga līdz 2022.g.
- No 2023. gada tas samazinās, galvenokārt no ģenerācijas

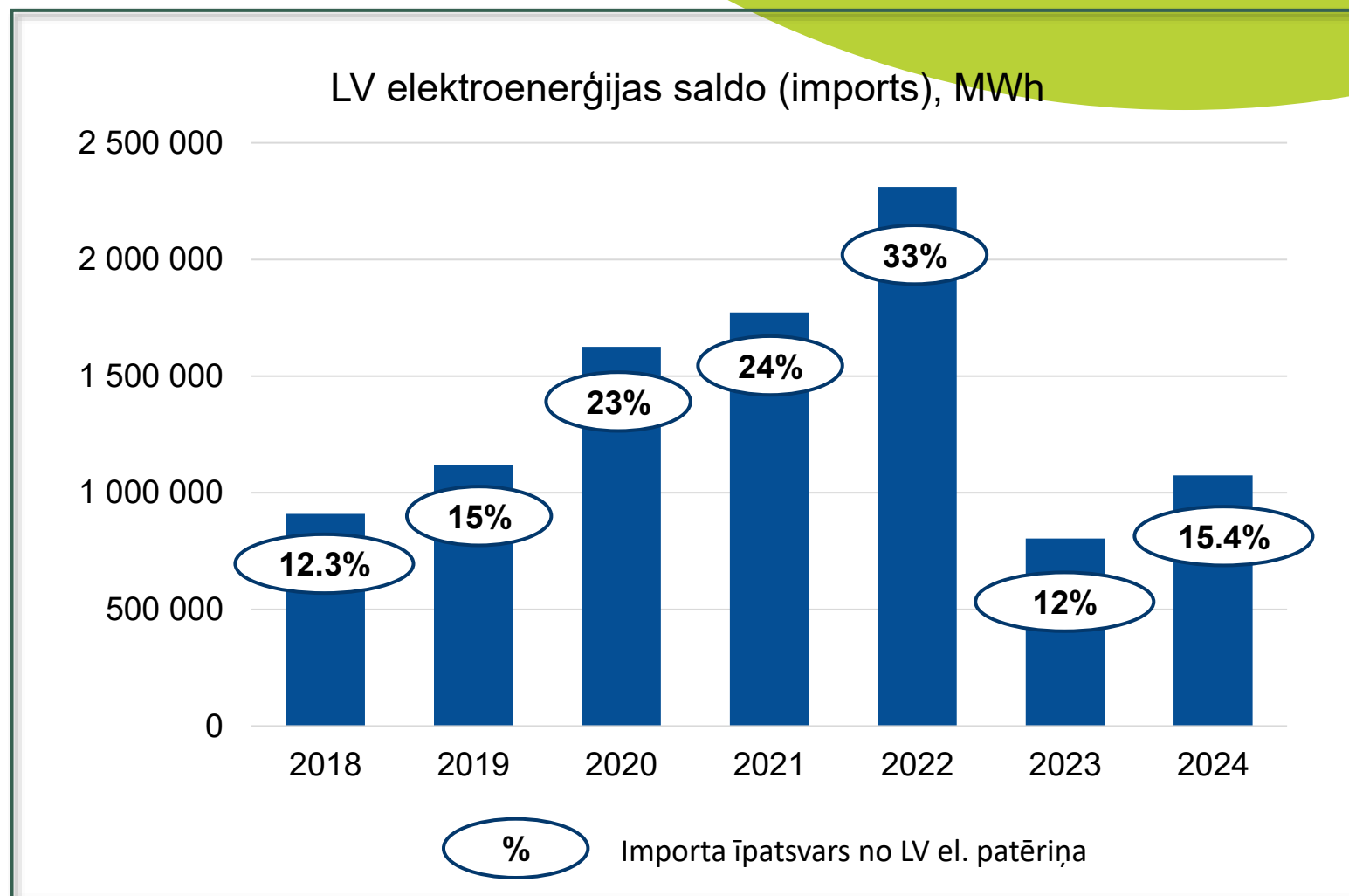

■ Q2-Q3 2024 pasūtīti MW

2024. gadā LT VES jauda ir pārsniegusi LV HES jaudu (1.6 GW)

Latvija arvien vairāk importē elektroenerģiju

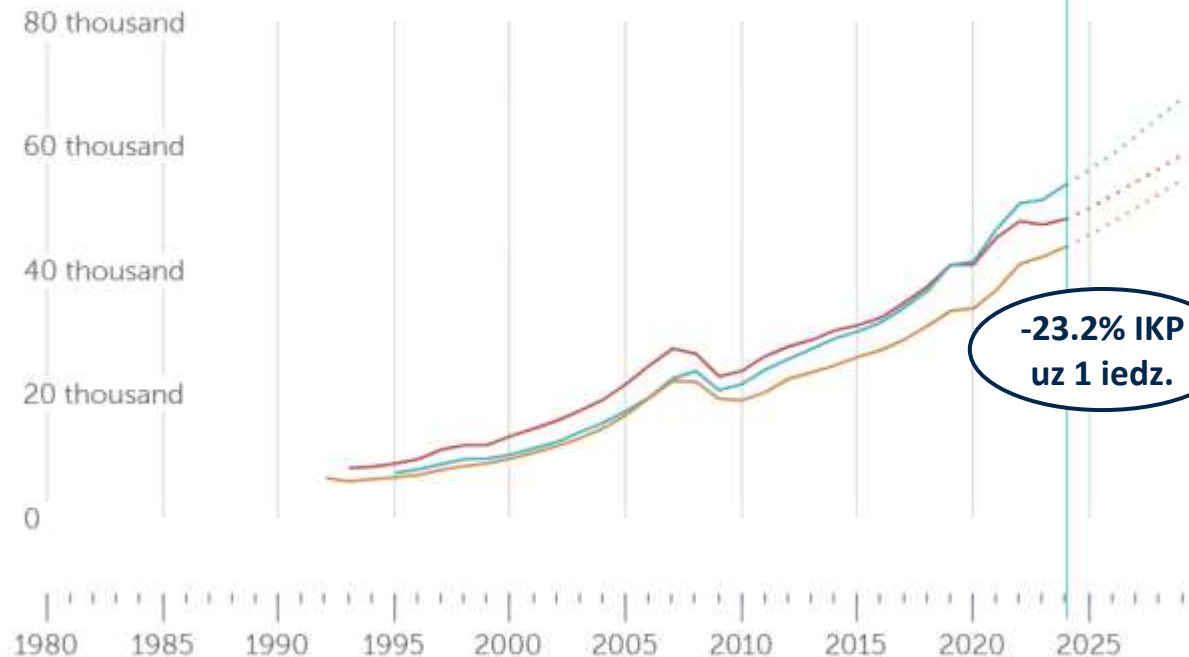
Secinājumi

- Latvijas elektroenerģijas importam ir augsta atkarība no:
 - ūdens apjoma Daugavā,
 - dabas gāzes cenām,
 - CO₂ cenās,
 - AER jaudām
- Baltijā importējam vidēji **> 1 miljardu EUR gadā tikai elektroenerģijai** – šī nauda pamet tautsaimniecību

Nespēja veikt investīcijas un nodrošināt ekonomisko aktivitāti Latvijā iedragā valsts konkurētspēju

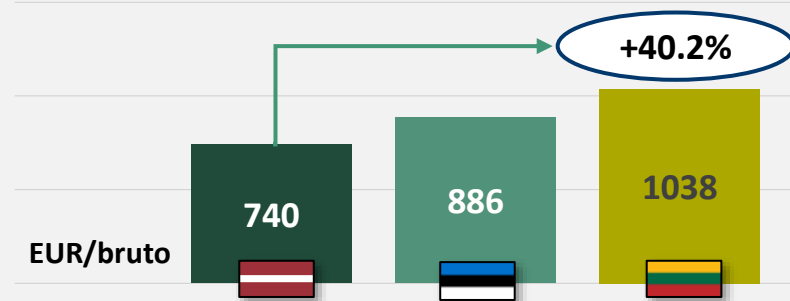
TREND (1980-2029)

Purchasing power parity; international dollars per capita

✕ Estonia	48.01 thousand
✕ Lithuania	53.62 thousand
✕ Latvia	43.53 thousand

- Atbilstoši SVF datiem, **Lietuvas IKP uz vienu iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes ir par 23.2% augstāks nekā Latvijā**
- Nespēja veikt investīcijas un ražot enerģiju pašiem, šo plaisu var palielināt, jo pieaugs imports un mazināsies ekonomiskā aktivitāte Latvijā
- Tas atstās negatīvas sekas uz valsts budžetu un valsts mērķu sasniegšanu - **tai skaitā ar militāro un dabas aizsardzību saistītajās prioritātēs**
- Vājākas ekonomiskās izaugsmes sekas ir redzamas arī ikdienas ekonomiskajā realitātē – **LV minimālā bruto alga ir zemākā Baltijas valstīs**

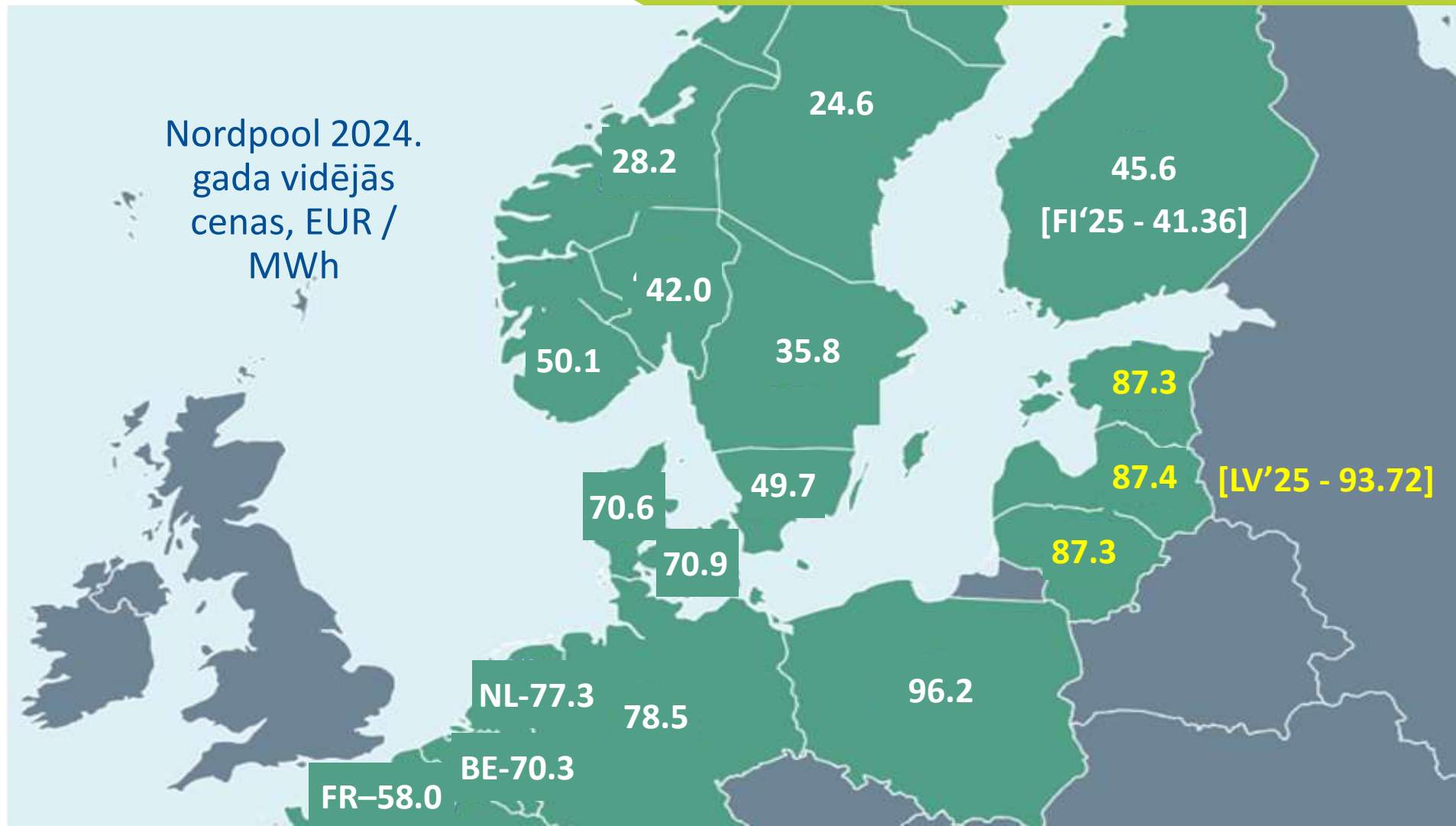
Kas lētāk - importēt vai ražot pašiem ?

Importa spožums un posts: negaidīti limiti rada cenu šoku

[Avots:](#) Nordpool cenu dati 2024. gada decembrī

Augstas cenas mazina investīciju potenciālu valstī

- 2024.g. paziņoja par papildus **1 mljrd. EUR investīcijām** datu centrā Haminā

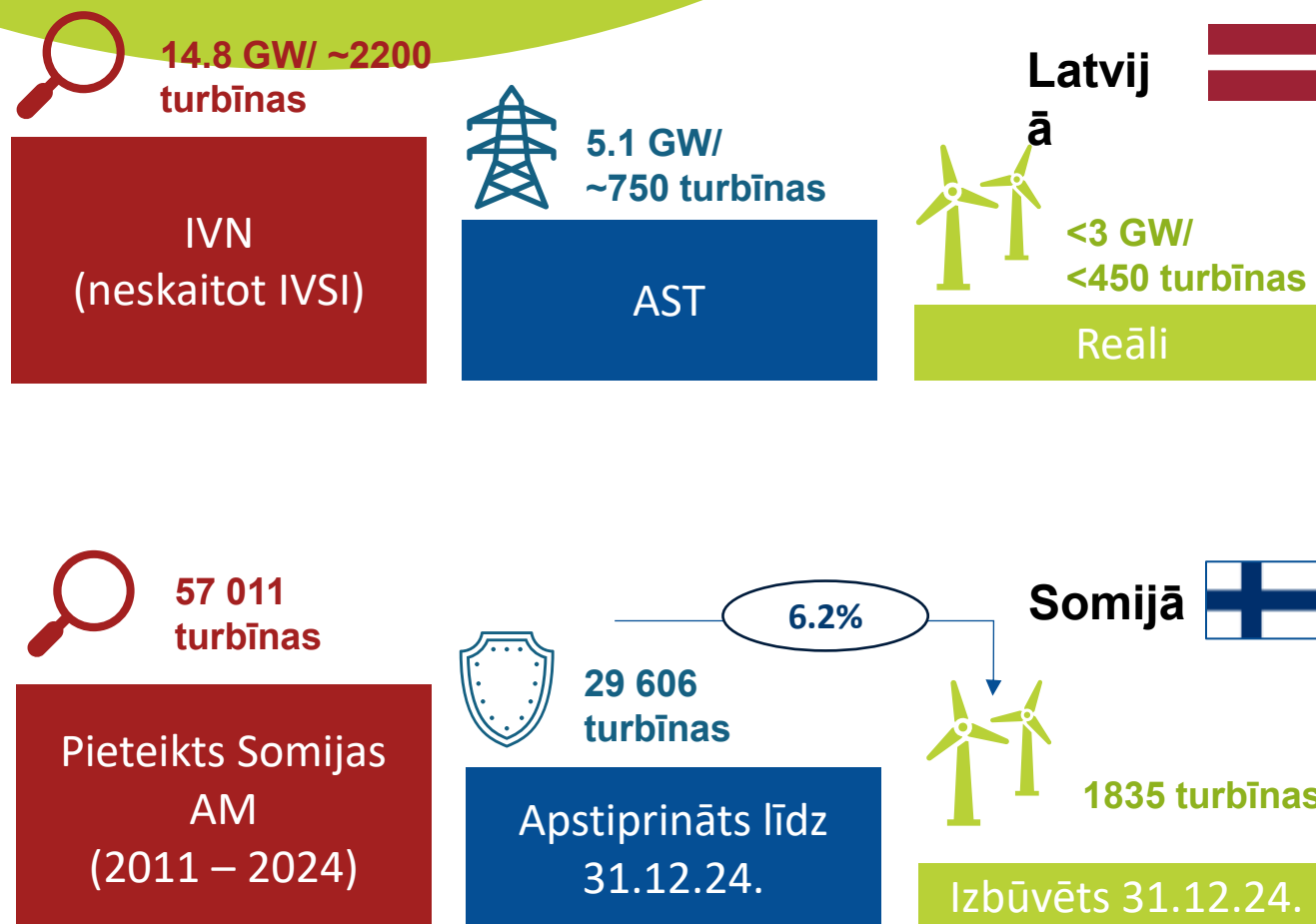

- 2025.g. paziņoja par plāniem **būvēt 12 jaunus datu centrus Somijā**

Pieteiktās un reālās jaudas

Šis slaidis 06.06.25.
vēl tiks aktualizēts

1. Latvijā IVN procesu vēja elektrostaciju izbūvei ir uzsākuši 34 attīstītāji ar gandrīz 90 projektiem un kopējo jaudu virs **14.8 GW** (neskaitot IVSI)
2. Šobrīd tīkla jauda AST ir rezervēta 13 vēja un hibrīd elektrostaciju pieslēgumiem ar kopējo jaudu **1.3 GW**.
3. AST informatīvajā ziņojumā ir publicējis prognozi par pieejamo elastīgo jaudu pēc ETL grozījumu stāšanās spēkā, kas sasniedz papildu **3.8 GW**.
4. Ņemot vērā AM, IVN procesa gaitā un patēriņa radītos ierobežojumus, reāli papildus uzstādītā jauda, ko teorētiski iespējams nodot AST tīklā, varētu būt no **1.5 līdz 3 GW**.
5. Piemēram, Somijā AM apstiprināja 29 606 turbīnu izbūvi, no kurām tika izbūvētas tikai **1835** jeb 6.2% no apstiprinātajām turbīnām.

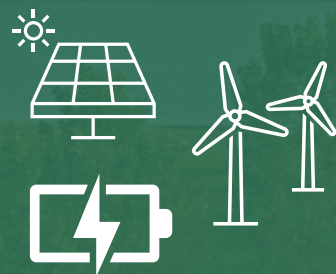
Kāds no vēja un saules parkiem labums ekonomikai?

Nepietiekama
ģenerācija, straujš
el. cenu kāpums

1

Attīstām jaunas
RES jaudas valstī

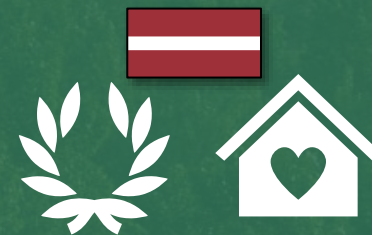
2

Cenas kļūst
konkurētspējīgas,
mazinās imports

3

Rodas jaunas investīcijas
ražotnēs, datu centros &
sasniedzam labklājību
ilgtermiņā

Laflora projekta piemērs – nozīmīgi pasūtījumi virknei Latvijas uzņēmumu 1 vēja parka ietvaros

LAFLORA VES
MW / 16 turbīnas

108.8

Kopējais Capex
>185 M EUR

Capex LV
piegādātājiem
> 95 M EUR

Consolis Latvija – vairāk nekā 100 jaunas darba vietas vēja turbīnu posmu ražošanai Latvijā – esam pirmie Baltijā!

- Jelgavas novadā, Līvberzes pagastā, 109MW vēja parkā tiks uzstādīti tērauda un betona hibrīdtorni, kas sastāvēs no saliekamiem dzelzsbetona elementiem. Šie elementi tiks ražoti Latvijā – Consolis rūpnīcā.
- Saliekamo torņu ražošana projektam nodrošinās darbu vairāk **nekā simts darbiniekiem** Consolis Rumbulas rūpnīcā
- Consolis Latvija ir investējis ievērojamus līdzekļus savā Rumbulas rūpnīcā pie Rīgas, **radot vairāk nekā 100 jaunas darba vietas**, izbūvējot ražošanas centru, kas specializējas betona elementu ražošanā Nordex vēja turbīnu torņiem visai Baltijai. Arī Nordex savā rūpnīcā ir investējis vairākus miljonus.

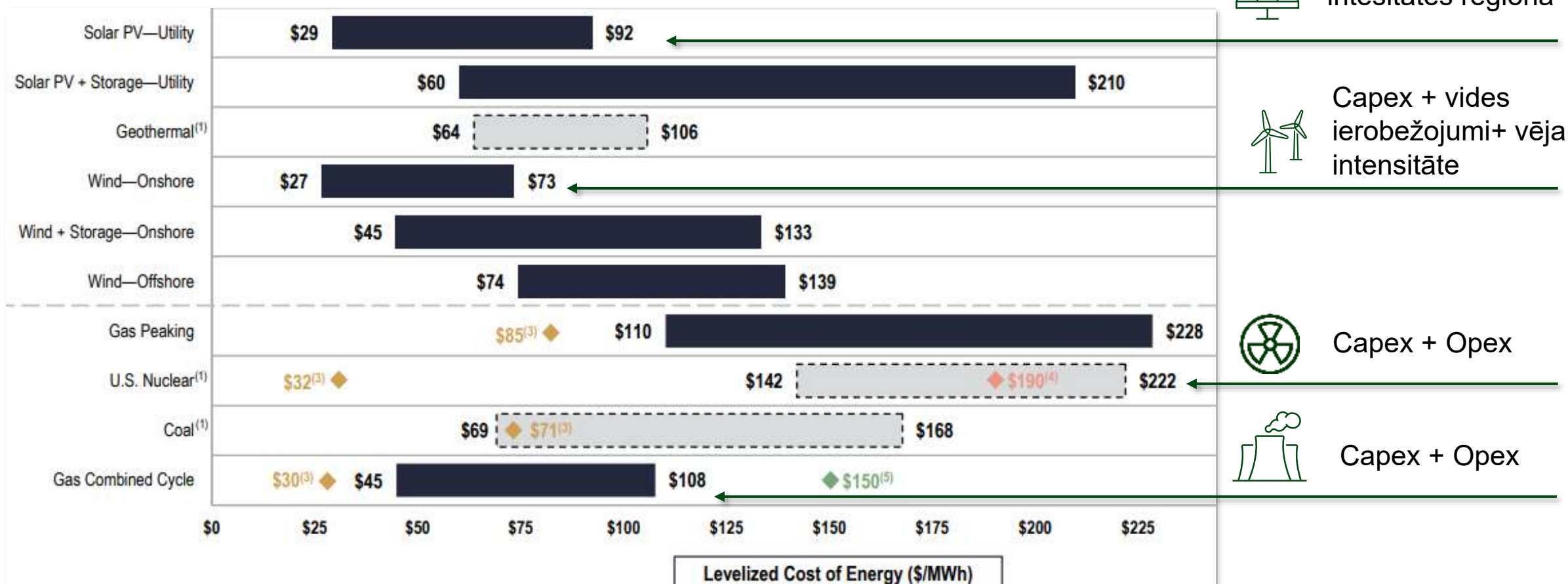
¹Attēlā turbīnas ar dzelzsbetona torni.

**Paldies par
uzmanību!**

Vēja enerģija deficīta novēršanai

LCOE salīdzinājums dažādiem enerģijas avotiem,
Lazard ASV 2024.g. Q2 references aprēķins

Nespēja veikt investīcijas un nodrošināt ekonomisko aktivitāti Latvijā iedragā valsts konkurētspēju

Latvija

- LVM teritorijā kopš 2022.gada **nav apstiprināts neviens IVN.**
- Tikai **28% no Latvijas teritorijas** ir lauksaimniecības zemes, uz kurām varētu būvēt VES, taču viensētu apbūve un AST tīkla pieejamība to būtiski samazina praksē
- **18,5% no visas sauszemes teritorijas** ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas.

Latvijā noteikumi paredz, ka turbīnas jāizvieto **vismaz 800 m attālumā no dzīvojamajām vai sabiedriskām ēkām.**

Lietuva

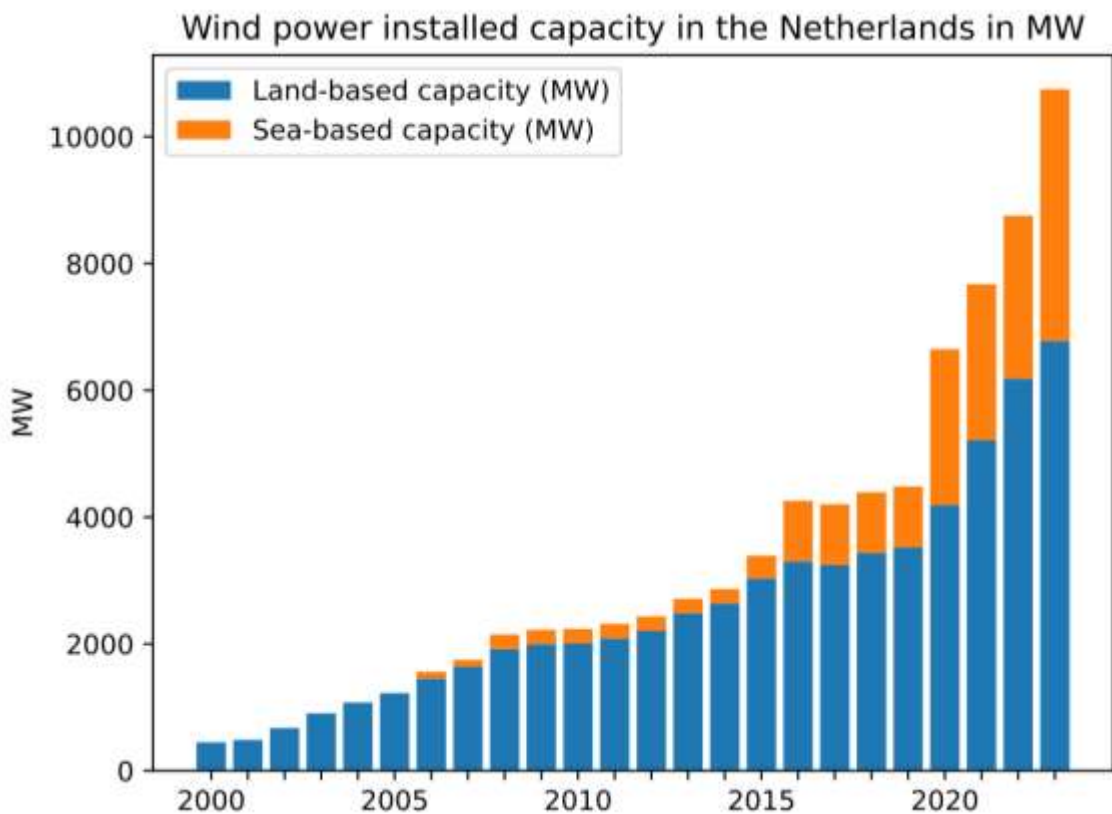
- **Lietuvā mežos vēja parkus būvēt nedrīkst**
- Ir spēkā zonējums teritorijām ar vēja parku **attīstībai atvieglotiem nosacījumiem**
- Drīkst izvietot turbīnas uz lauksaimniecības zemēm, **kas sastāda 47% no Lietuvas teritorijas.**
- 17,9% no visas sauszemes teritorijas ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas.

Lietuvā likums ļauj attīstītājam vienoties ar īpašnieku un izvietot turbīnas **līdz pat 1 maksimālā turbīnu augstuma tuvumā (~270m).**

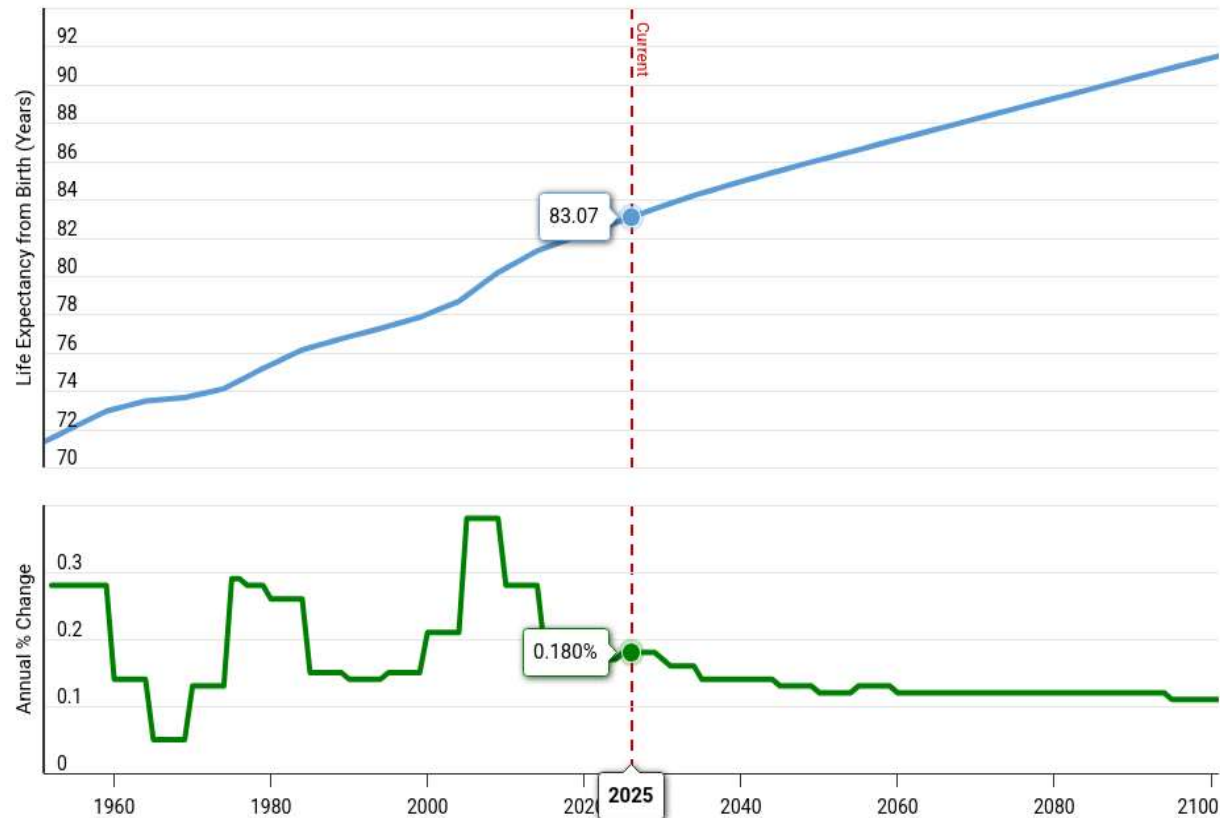
- Uz vienu ēku ar vienošanos **LT vs. LV tiek zaudēti līdz 178 ha teritorijas**

Nīderlandes piemērs – gan vēja turbīnu skaits, gan cilvēku veselības kvalitāte ir attīstījušies vienlaicīgi

Uzstādīto vēja elektrostaciju jaudas pieaugums Nīderlandē¹

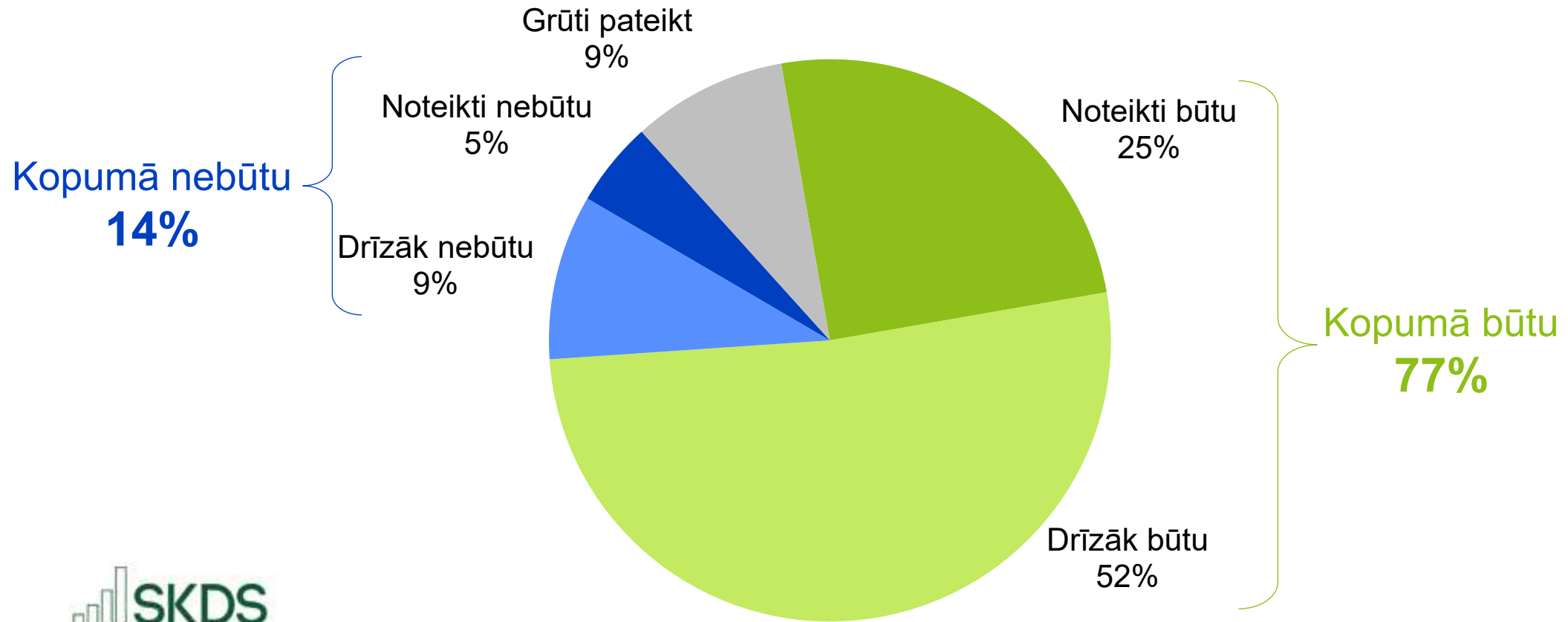
Cilvēku dzīves ilguma pieaugums Nīderlandē²

¹Avots: https://en.wikipedia.org/wiki/Wind_power_in_the_Netherlands

²Avots: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/NLD/netherlands/life-expectancy>

«J2. Vai, Jūsaprāt, Latvijā būtu jābūvē jaunas atjaunīgās (t. i., vēja un saules) elektroenerģijas ražošanas stacijas?»

VES apgūvē Latvija ievērojami atpaliek pat no Baltijas valstīm

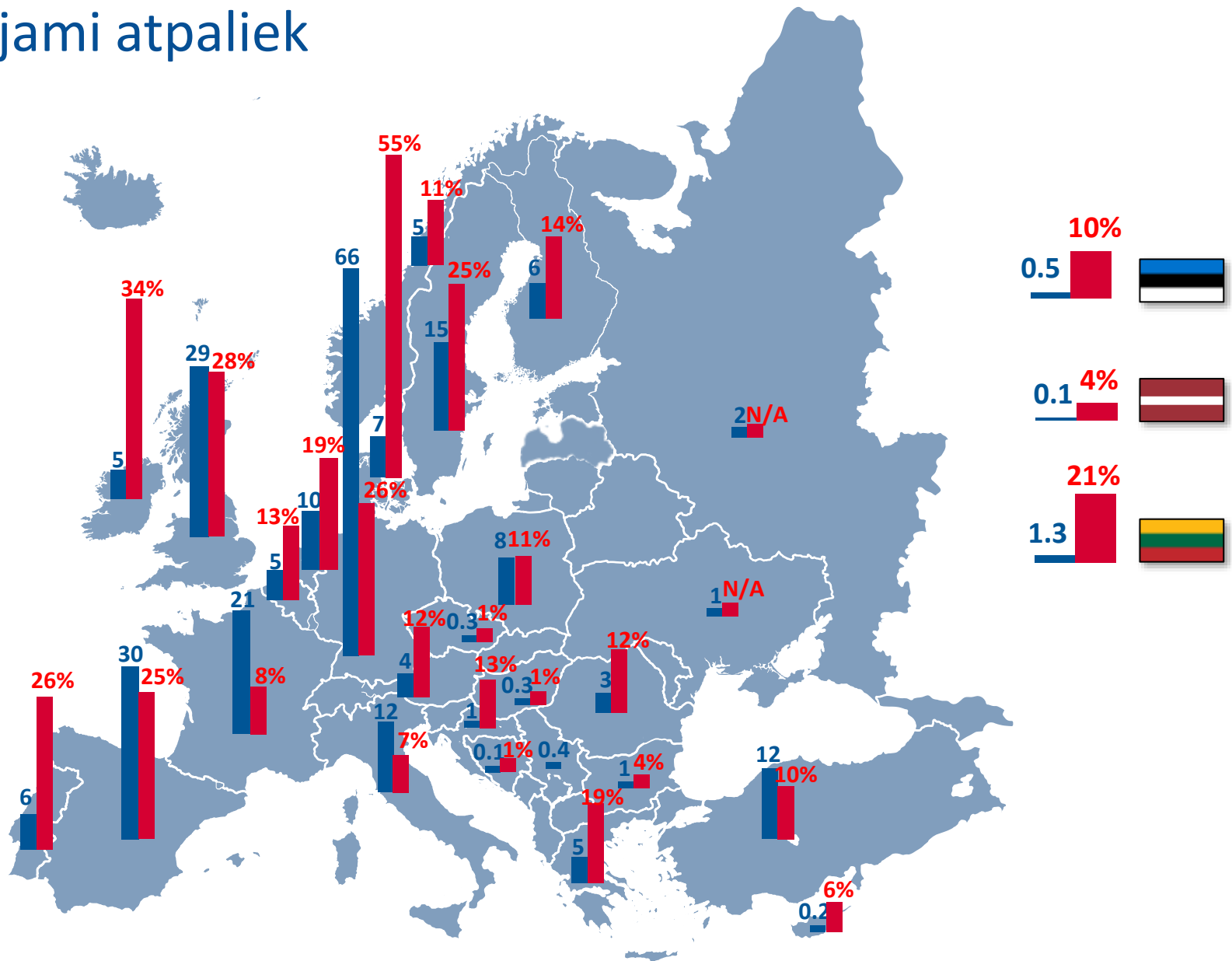
Tikai 3

ES valstīs ir mazāk vēja enerģijas jaudas nekā Latvijā – Maltā, Slovēnijā un Slovākijā

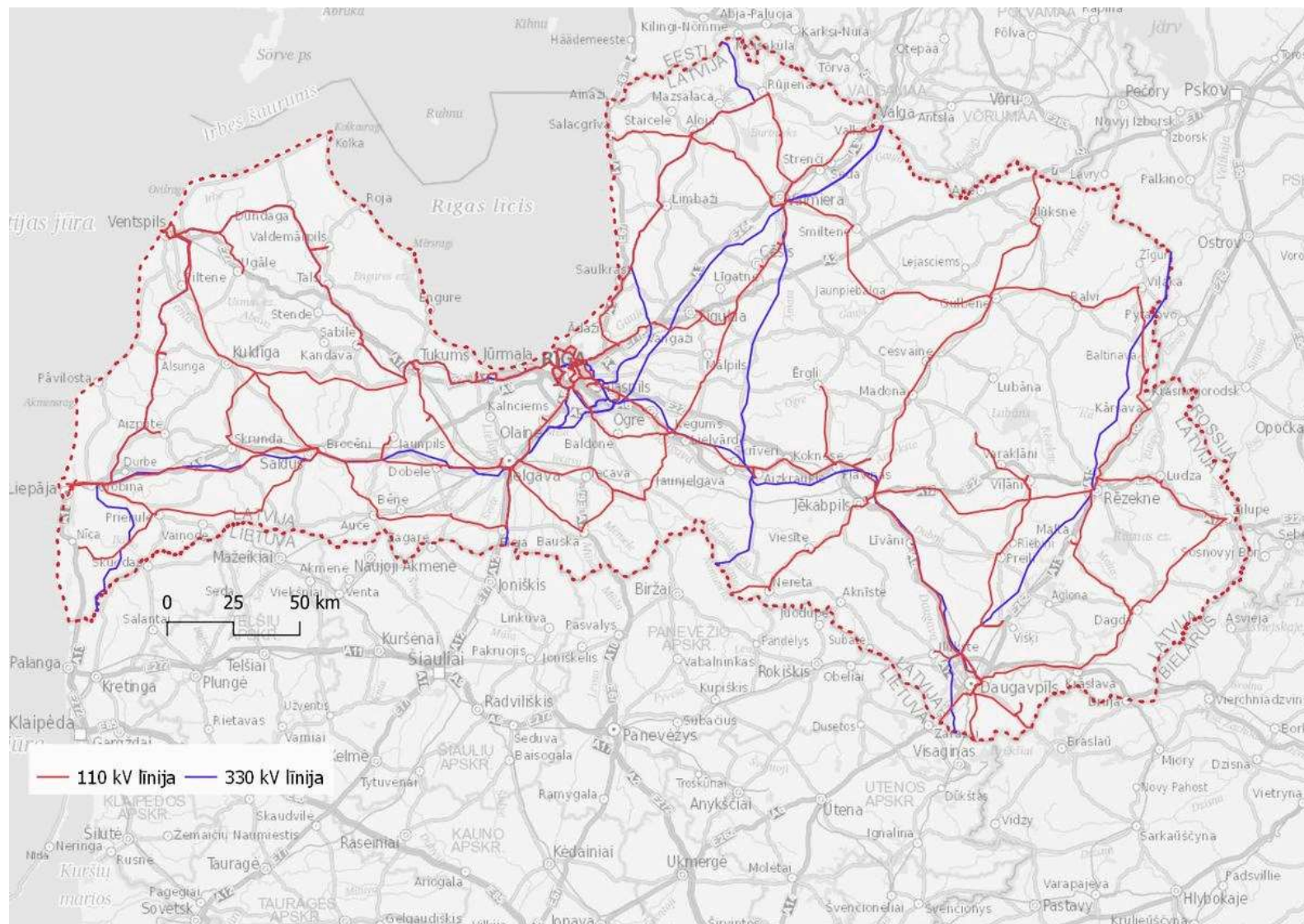
19%

Eiropas elektroenerģijas patēriņa

- Uzstādītie GW
- VES īpatsvars el. enerģijas patēriņā

Vēja enerģijas oficiālie ierobežojumi (2024.g. sākums)

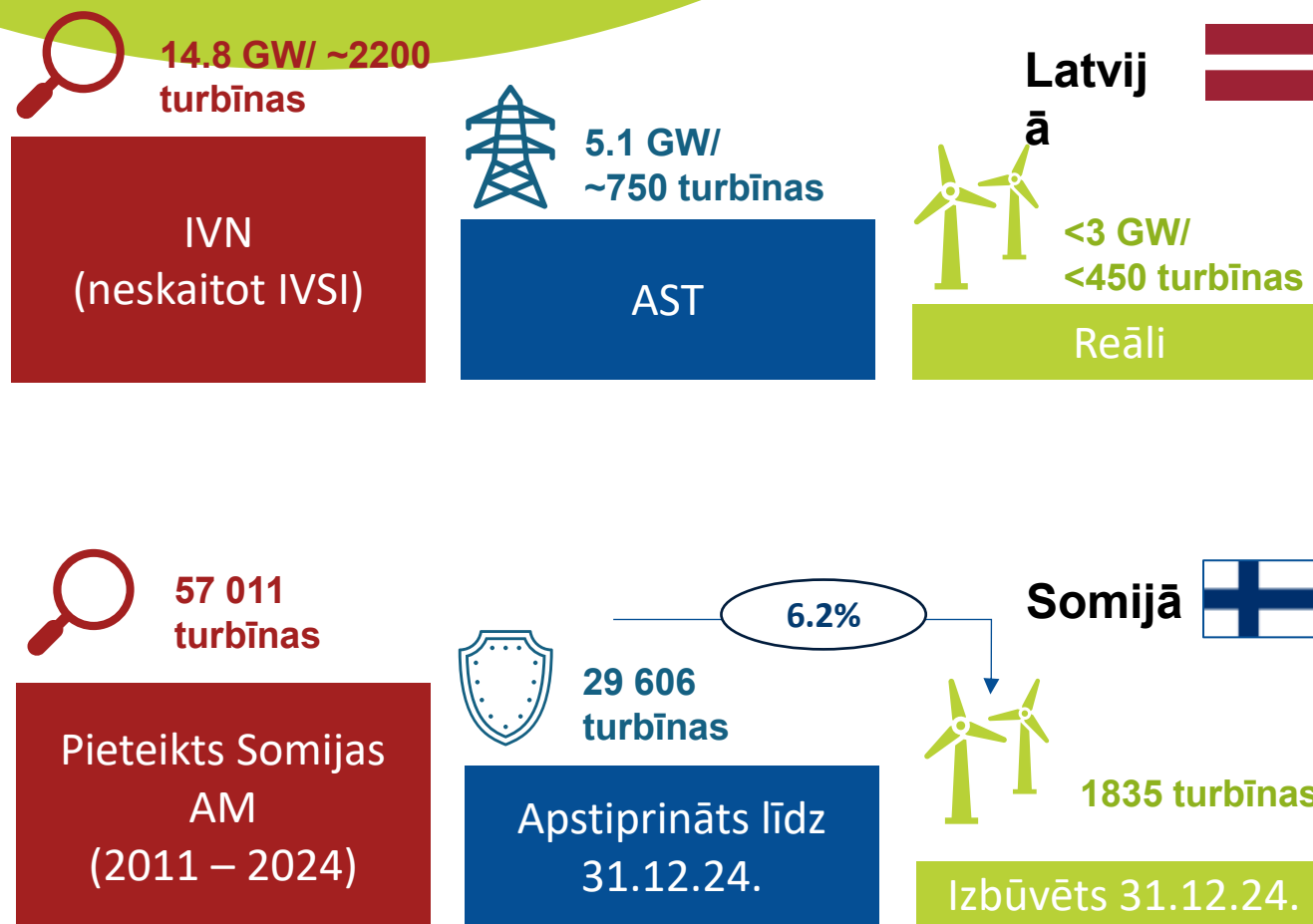
Svarīgi spēt samērīgi vērtēt ietekmi uz bioloģisko daudzveidību ilgtermiņā - arī no klimata pārmaiņām

- Vācijas zinātnieku raksts žurnālā *Nature* (2019): *Frequency of severe thunderstorms across Europe expected to increase in the 21st century due to rising instability*
- Lielbritānijas zinātnieku raksts žurnālā *Nature* (2022): *Future increased risk from extratropical windstorms in northern Europe*
- Abos rakstos norādīta cēloņsakarība starp klimata pārmaiņām un ekstrēmiem laikapstākļiem Eiropā

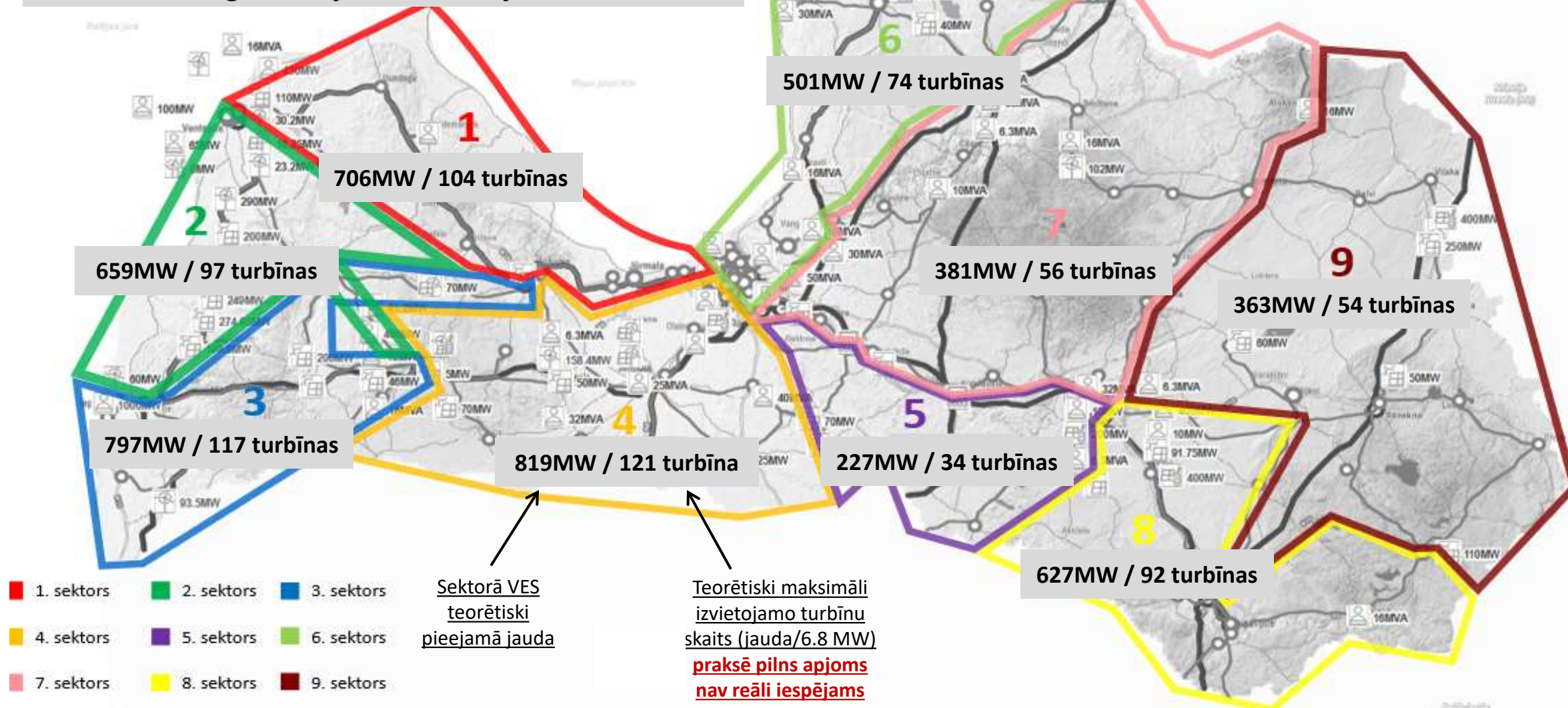
- AS «Latvijas valsts meži»: 2023. gada augusta vētru postījumi LVM apsaimniekotajā teritorijā sasniedza **vairāk nekā 100 tūkstošus m³ gāztas vai lauztas koksnes** (..)
- Valsts meža dienests: Patlaban apzinātais mežaudžu postījumu apmērs **2023. gada 7. augusta vētrā ir aptuveni 1000 ha** (..) Tāpat vētras un krusas nodarītie meža bojājumi var kļūt par jaunām egļu **astonzobu mizgraužu** savairošanās vietām

Pieteiktās un reālās jaudas

1. Latvijā IVN procesu vēja elektrostaciju izbūvei ir uzsākuši 34 attīstītāji ar gandrīz 90 projektiem un kopējo jaudu virs **14.8 GW** (neskaitot IVSI)
2. Šobrīd tīkla jauda AST ir rezervēta 13 vēja un hibrīd elektrostaciju pieslēgumiem ar kopējo jaudu **1.3 GW**.
3. AST informatīvajā ziņojumā ir publicējis prognozi par pieejamo elastīgo jaudu pēc ETL grozījumu stāšanās spēkā, kas sasniedz papildu **3.8 GW**.
4. Ņemot vērā AM, IVN procesa gaitā un patēriņa radītos ierobežojumus, reāli papildus uzstādītā jauda, ko teorētiski iespējams nodot AST tīklā, varētu būt no **1.5 līdz 3 GW**.
5. Piemēram, Somijā AM apstiprināja 29 606 turbīnu izbūvi, no kurām tika izbūvētas tikai **1835** jeb 6.2% no apstiprinātajām turbīnām.

Atslēdzamās ģenerācijas brīvā jauda: 3868MW
 Neatslēdzamā ģenerācijas brīvā jauda: 0MW
 Neatslēdzamā ģenerācijas rezervētā jauda: 1321MW

RED III un sevišķi svarīgas sabiedrības intereses statuss

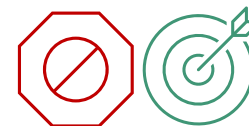
Konteksts

RED III

- [EK RED III direktīvas grozījumi](#) nosaka ambiciozu mērķi atjaunīgajai enerģijai līdz 2030. gadam un **sevišķi svarīgu sabiedrības interešu statusu vēja enerģijai**
- [Elektroenerģijas tirgus likuma](#) jaunais 31.⁶ un 31.⁷ pants sāk šī principa ieviešanu arī Latvijas likumdošanā:
 - 31.⁶ «Atjaunīgās elektroenerģijas ražošanas iekārtas (..), tostarp saules vai vēja elektrostacijas iekšējās līnijas un elektroenerģijas uzkrātuves, **kalpo sevišķi svarīgu sabiedrības interešu, tostarp drošības un sabiedrības veselības, aizsardzībai** (..)»
 - 31.⁷ «Atjaunīgās elektroenerģijas apguves nepieciešamības un vides aizsardzības interešu līdzsvarošana: (1) **Atjaunīgās elektroenerģijas apguves nepieciešamība un vides aizsardzības intereses tiek savstarpēji līdzsvarotas**, ievērojot vides aizsardzības jomu regulējošo normatīvo aktu, it sevišķi Vides aizsardzības likuma, Sugu un biotopu aizsardzības likuma un Ūdens apsaimniekošanas likuma, prasības un izņēmumus (..)»

Risinājumi / jautājumi

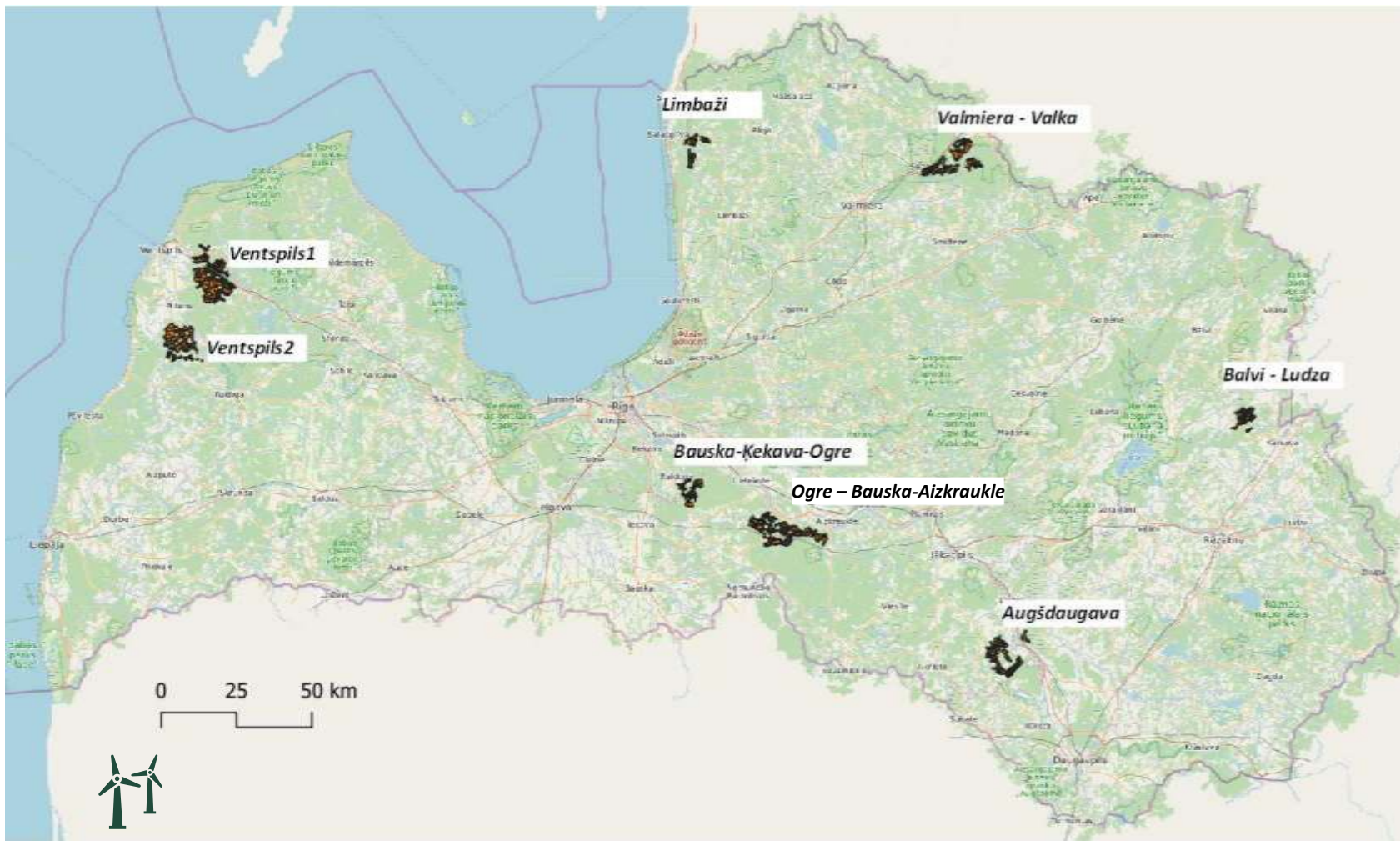
- Koordinēta un reāla, ne tikai formāla pieeja RED III principu ieviešanai VES ieviešanā iesaistīto ministriju un atbildīgo iestāžu līmenī

No DAP vēstules par LVP vēja parku Salacgrīvas apkaimē

- (12. lpp) «**Pārvalde saglabā piesardzībā balstītas šaubas par teritorijas piemērotību VES parka attīstībai, ko attiecīgajā gadījumā nevar kļiedēt ar IVN ziņojuma sagatavošanā iesaistīto ekspertu atzinumiem.**»
- (2. lpp) «plānošanu Salacgrīvas pagasta teritorijā nav ņemti vērā Salacgrīvas TP noteikumi, kas saistīti ar VES būvniecību, un apgalvojums, kas norādīts IVN ziņojuma 28.lpp *“Limbažu novada teritorijas plānojums nosaka nosacījumus Paredzētās darbības īstenošanai, un Paredzētā darbība nav tiem pretrunā”* pagaidām nav attiecināms uz Salacgrīvas pagasta teritorijā esošo VES staciju būvniecību.»
- (5. lpp) «Sikspārņu bojāejai nav kompensējošu mehānismu.»
- (5. lpp) «vai automātiskā VES darbības apturēšanu vai neuzsākšanu VES Z1 un VES Z2 turbīnām nav jāparedz jau no maija un pie vēja ātruma, kurš nepārsniedz 7 m/s, un vai kopumā pieļaujama šo VES turbīnu izbūve, pieņemot, ka teritorijā ir nezināma sikspārņu kolonija?»
- (7-8. lpp) «Putnu eksperts savā atzinumā iesaka atteikties no turbīnu Z1 un Z2 izbūves, jo starp tām atrodas ūdenstilpe bez nosaukuma, **kurai ir potenciāls piesaistīt** tādas aizsargājamas sugas kā niedru lija, zivjērglis un melnais stārķis. Papildus norādām, ka abas šīs turbīnas atrodas apodziņa prioritārajās teritorijās. Ņemot vērā augstāk minēto, Pārvaldes ieskatā ir nepieciešams atteikties no turbīnu Z1 un Z2 izbūves.»

SIA «Latvijas vēja parki» plāni un stratēģiskais mērķis

LVP izveidots ar MK rīkojumu, un tā vispārējais stratēģiskais mērķis ir *«Īstenot stratēģiski svarīgu vēja parku projektus Latvijas Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā 2021.–2030. gadam iekļauto mērķu sasniegšanai un turpmākai virzībai uz klimatneitralitātes sasniegšanu, veicinot enerģētiskās neatkarības nodrošināšanu».*

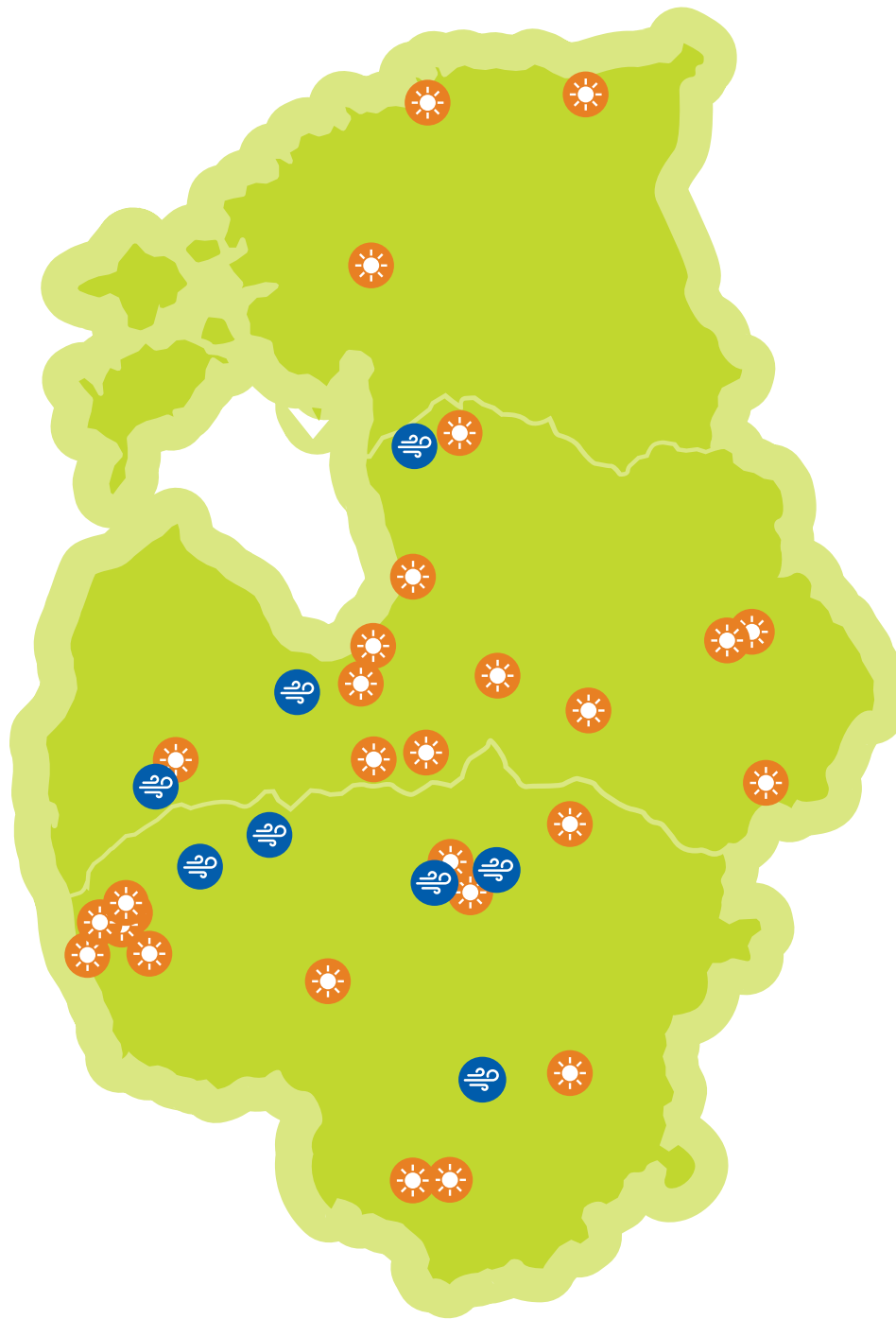
Atbilstoši MK noteikumu Nr. 350 (19.06.2018) grozījumu prasībām šobrīd uzņēmums paredz izbūvēt vismaz 800 MW VES jaudu, sākot izpēti 39 941 ha meža teritoriju.

Paldies!

Latvenergo projekti kartē

2026

**1000
MW**

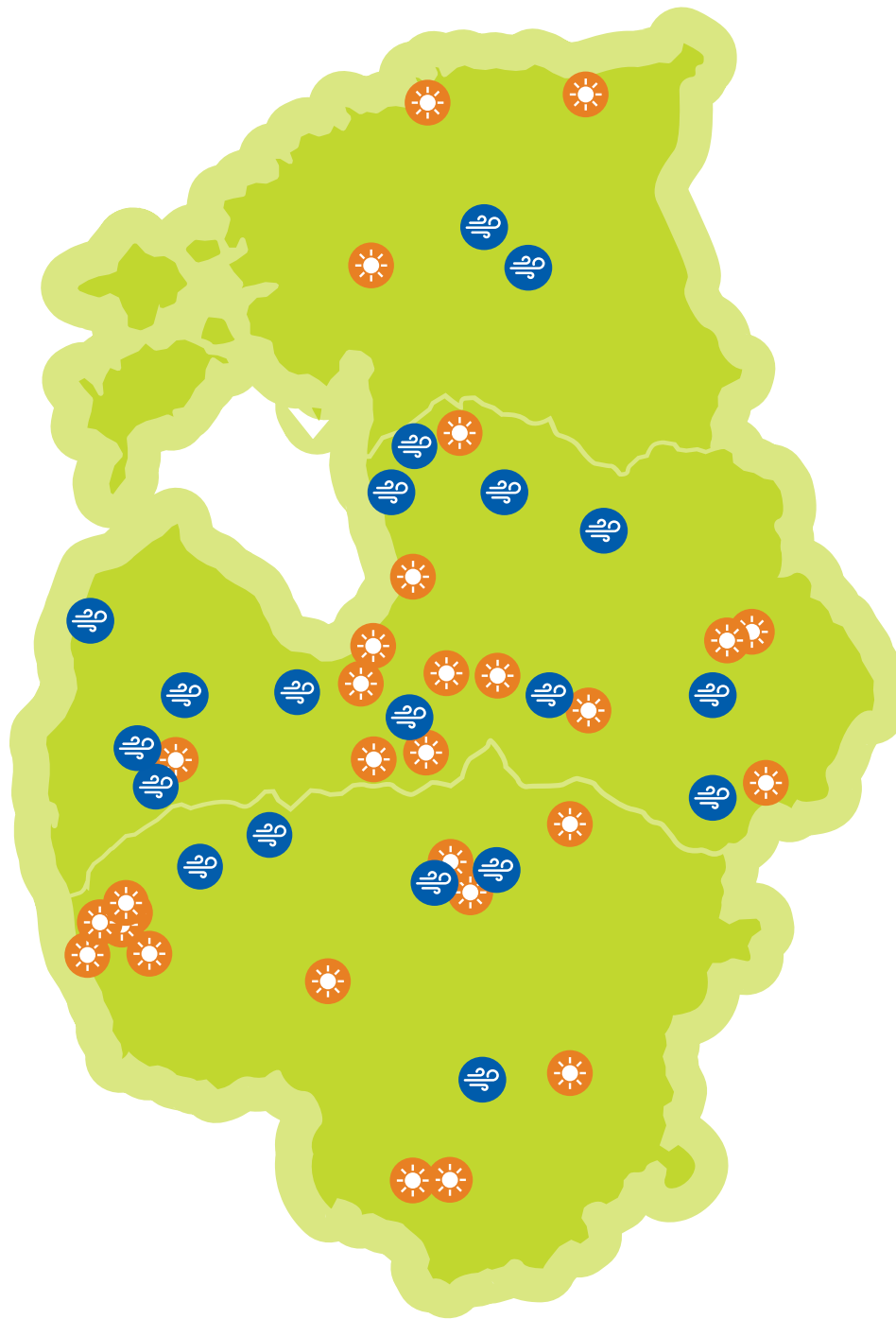
SES

VES

Latvenergo projekti kartē

2035

2500+
MW

Atrastes VES

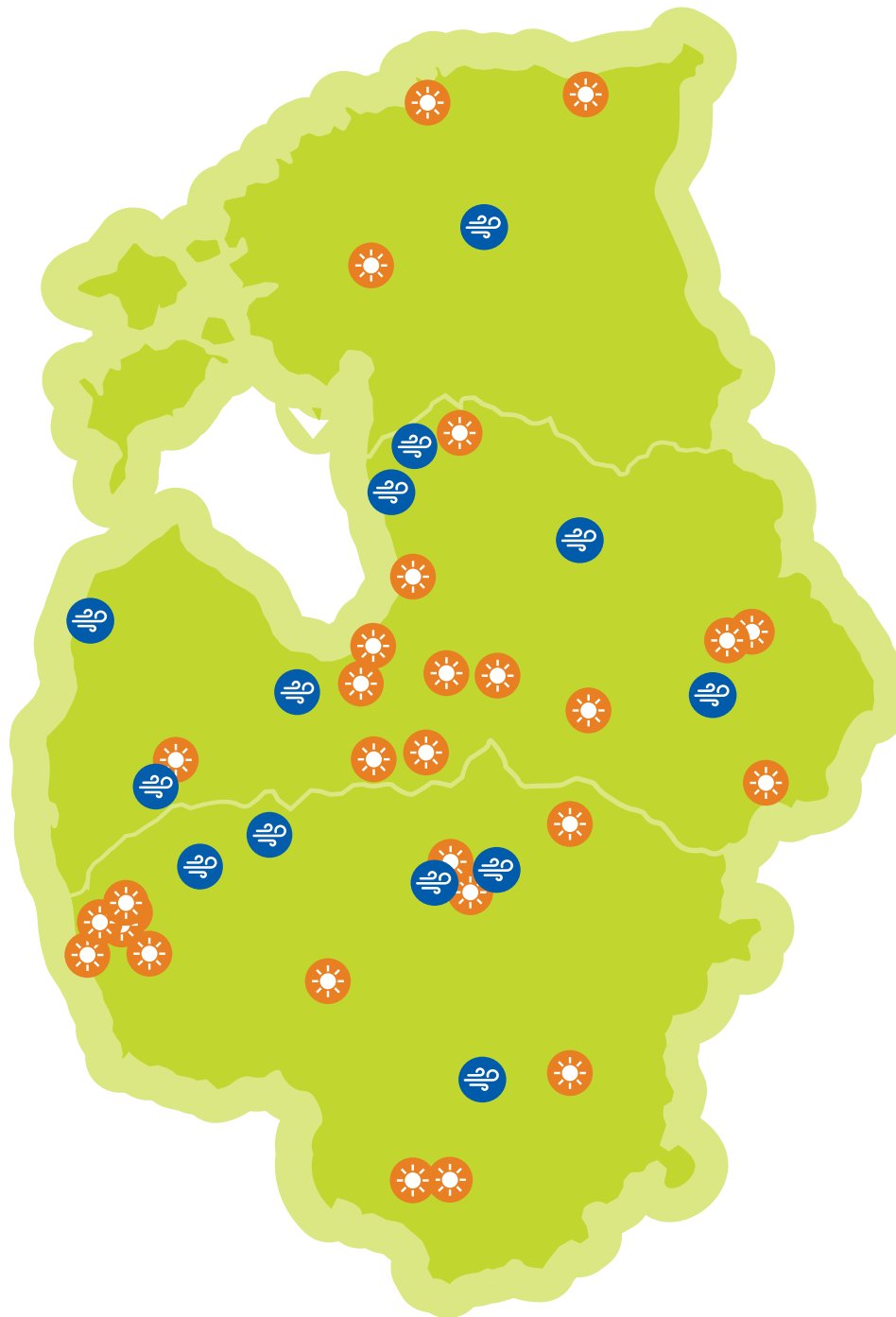
SES

VES

Latvenergo projekti kartē

2030

**2300
MW**

SES

VES